

چرا ماه صفر را صفر نامیده اند؟

چه اعمالی را باید در ماه صفر انجام دهیم

در مصادف با آغاز ماه صفر دومین ماه قمری است؛ ماهی که به نحوست معروف است.

ماه صفر که بنا به روایتی، روز اول آن روز وارد شدن کاروان اسرای کربلا به شام است و حوادث تلخ دیگری از جمله شهادت دختر ۳ ساله امام حسین (ع)، رحلت جانگداز پیامبر اکرم (ص) در روز ۲۸ این ماه واقع شده و پایان ماه نیز مصادف با شهادت هشتمین پیشوای شیعیان امام رضا (ع) می باشد.

چرا صفر را صفر نامیده اند؟

در نامگذاری این ماه، دو وجه ذکر کرده اند:

از «صُفْرَةَ (زردی)» گرفته شده؛ زیرا زمان انتخاب نام، مقارن فصل پاییز و زردی برگ درختان بوده است.
از «صِفر (خالی)» گرفته شده؛ زیرا مردم پس از پایان ماه‌های حرام، رهسپار جنگ می شدند و شهرها خالی می شد.
این ماه، معروف به شومی و بدشگونی است. از پیامبر اکرم (ص) درباره ماه صفر، چنین نقل شده است:
هر کس خبر تمام شدن این ماه را به من دهد، بشارت بهشت را به او می‌دهم.

برخی اعمال ماه صفر

۱- در این ماه، به دادن صدقه اهتمام بیشتری شود
پیامبر اکرم (ص) در باب صدقه دادن می فرمایند: " لبخند تو بر روی برادرت صدقه است، امر به معروف و نهی از منکر کردنت صدقه است، رهنمایی کسی که راه را گم کرده صدقه است و دور کردن سنگ و خار و استخوان از راه صدقه است ".

۲- برای ایمنی از بلاها، دعای زیر هر روز ده مرتبه خوانده شود:

يَا شَدِيدَ الْقُوَى وَيَا شَدِيدَ الْمِحَالِ يَا عَزِيزُ يَا عَزِيزُ دَلَّتْ بِعَظَمَتِكَ جَمِيعُ خَلْقِكَ فَآكْفِنِي شَرَّ خَلْقِكَ يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ يَا مُنْعِمُ
يَا مُفْضِلُ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَتَجِنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ
إِلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ! (مفاتيح الجنان)

ای سخت نیرو، و ای سختگیر! ای عزیز، ای عزیز، ای عزیز! خوارند از بزرگی ات همه خلقت. پس کفایت کن از من شرّ خلق خودت را، ای احسان بخش! ای نیکوکار! ای نعمت بخش! ای عطا ده! ای که معبودی جز تو نیست! منزهی تو! به راستی من از ظالمانم. اجابت کردیم برایش و نجاتش دادیم از غمّ و همچنین نجات دهیم مؤمنان را، و رحمت کند خدا بر محمد و آل پاک و پاکیزه اش!

۳- «سید بن طاووس» نقل کرده است: در روز سوم ماه صفر، دو رکعت نماز بخوان که در رکعت اول سوره «حمد» و سوره «آنا فتحننا» (فتح) و در رکعت دوم سوره «حمد» و سوره «توحید» قرائت شود و پس از سلام نماز، صد بار صلوات بفرست و صد بار آل ابی سفیان را لعنت کن و صد مرتبه استغفار نما و آنگاه حاجت خویش را از خداوند بخواه. (ان شاء الله به هدف اجابت می رسد). (اقبال، صفحه 587)

۴- در روز اربعین (بیستم ماه صفر) زیارت امام حسین (علیه السلام) مستحب است و مورد تأکید قرار گرفته. در روایتی که «شیخ طوسی» از امام حسن عسکری (علیه السلام) نقل کرده، چنین آمده است: نشانه های مؤمن پنج چیز است: به جای آوردن پنجاه و یک رکعت نماز (۱۷ رکعت نماز واجب و ۳۴ رکعت نافله) و زیارت اربعین (امام حسین (علیه السلام)) و انگشتر را بر دست راست نهادن، و پیشانی را به هنگام سجده بر خاک گذاردن و بسم الله الرحمن الرحيم را در نماز بلند گفتن. (۲)

مناسبت های ماه صفر

اول ماه صفر:

آغاز جنگ صفین، مطابق نقل مورخان در سال ۳۷ هجری است. جنگ صفین از سوی امیرمؤمنان (علیه السلام) و لشکریانش، در برابر معاویه و سپاه غارتگر شام، آغاز شد و مدت ۱۱۰ روز طول کشید، (۲) و در آستانه شکست لشکر شام، عمرو عاص خدعه ای به کار زد و قرآن ها را بر سر نیزه کردند و داستان تأسّف بار حکمین پیش آمد. همچنین در این روز در سال ۶۱ هجری (بنا بر روایتی) سر مبارک حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) را همراه کاروان اهل بیت (علیهم السلام) وارد شهر شام کردند.

دوم ماه صفر:

روز شهادت زید بن علی بن الحسین (علیه السلام) پس از قیام بر ضدّ بنی امیه در سال ۱۲۰ هجری است; وی به هنگام شهادت ۴۲ سال داشت.

هفتم ماه صفر:

بنا بر نقل شیخ مفید و کفعمی، روز شهادت امام حسن مجتبی (علیه السلام) است. همچنین ولادت امام کاظم (علیه السلام) طبق روایتی در سال ۱۲۸، در این روز در منطقه «ابواء» (محلّی میان مکه و مدینه) واقع شده است. این روز از جهتی روز حزن و از جهتی روز سرور است.

بیستم ماه صفر:

روز اربعین امام حسین (علیه السلام) است؛ بنا بر نقل جمعی از بزرگان مانند شیخ مفید، شیخ طوسی و کفعمی، جابر بن عبدالله انصاری در این روز برای زیارت امام حسین (علیه السلام) به کربلا آمد و همین روز، روزی است که اهل بیت امام حسین (علیه السلام) طبق روایتی از شام به مدینه آمدند. ولی در ارتباط با آمدن اهل بیت حسینی (علیه السلام) در روز اربعین به کربلا میان مورخان گفتگوست؛ مرحوم حاج شیخ عباس قمی در «منتهی الآمال» از سید بن طاووس نقل می کند که اهل بیت حرم حسینی (علیه السلام) در مسیر بازگشت به مدینه، نخست به کربلا آمدند و زمانی به آنجا رسیدند که جابر بن عبدالله انصاری و گروهی از بنی هاشم به زیارت امام حسین و یارانش آمده بودند (و با توجه به اینکه جابر در بیستم صفر به کربلا آمد، بنابراین اهل بیت نیز ورودشان به کربلا همان روز بود). اما مرحوم حاج شیخ عباس قمی با توجه به نقل دیگر مورخان و قرائن و شواهد دیگر، ورود اهل بیت (علیهم السلام) را در بیستم صفر (اربعین حسینی) به کربلا بسیار بعید می داند و از شیخ مفید و شیخ طوسی نقل می کند که اهل بیت (علیهم السلام) روز بیستم صفر از شام به مدینه مراجعت کردند.

بیست و هشتم ماه صفر:

در چنین روزی، در سال یازدهم هجری، رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) (وفات یافت و همه مورخان اتفاق دارند که روز وفات آن حضرت، روز دوشنبه بود و آن حضرت به هنگام وفات شصت و سه سال از عمر مبارکش می گذشت. همچنین بنا بر نقل جمعی از علما و مورخان، روز بیست و هشتم صفر سال ۵۰ هجری، روز شهادت امام حسن مجتبی (علیه السلام) است و این روایت بیشتر در میان شیعیان مشهور است تا روایت هفتم ماه صفر.

روز آخر ماه صفر:

بنا بر قول «شیخ طبرسی» و «ابن اثیر» آخر ماه صفر سال ۲۰۳ هجری، روز شهادت امام رضا (علیه السلام) است که در سن پنجاه و پنج سالگی، توسط مأمون عباسی مسموم شده و به فیض شهادت نائل آمدند.